

WEGENBEPLANTING IN NEDERLAND

door

W. N. LINDEMAN.

In het tijdschrift van de Nederlandsche Boschbouwvereniging verschenen sedert December j.l. een serie artikelen over wegenbeplanting, in het bijzonder behandelende de Rijksstraatweg weerszijden Wageningen.

Samenvattende zouden wij deze artikelenreeks kunnen betitelen: „Kappen met Bijl, Bijle of Bijltje”; immers de eerste schrijvers betrekken ieder naar eigen aard de Heilige Schrift in hun betoog, terwijl een derde zich beroept op de vele eigen ervaring, hiermede te kennen gevende, meer met „dat bijltje” gekapt te hebben.

In vroeger jaren ging de goede faam der Hollandsche lanen tot ver buiten 's lands grenzen. Sedert echter de Hollander zelf buiten de grenzen zijn landschapstudies ging maken, kwam men in twijfel omtrent eigen landschappelijke schoonheid en ging men breken met de aloude traditie. Men zocht naar allerlei motieven en ging zich verdiepen in aesthetische beschouwingen, welke geen rekening hielden met de werkelijkheid. Doel was slechts het bestaansrecht van onze lanen in discrediet te brengen, teneinde naar eigen inzicht wegbeplantingen te kunnen arrangeeren. Doel was dan meer profijt te trekken van het omringende landschap, terwijl als nevenmotief en rechtvaardiging gold, het meerder gevaar voor automobilisten. Wat dit laatste betrof, bleken de stemmen pro en contra door een destijds ingestelde enquête (een der Gooische dagbladen) in evenwicht, zoodat alleen het zoogenaamd aesthetisch individualistisch streven als eenige drijfveer overbleef.

Ten aanzien van dit soort aestheticisme, valt het een en ander op te merken, waarmede wij overigens niet bedoelen tot een eindelooze polemiek te geraken, omdat het schoonheidselement nu eenmaal aan mode onderhevig is en trouwens over schoonheid niet valt te redetwisten. De mode kan echter een gevaar voor de werkelijke schoonheid beteekenen en dan is de traditie in vele gevallen te handhaven boven het experiment.

Het experiment in dit onderhavige geval berust hierop, dat men het omringend landschapsbeeld in het wegprofiel gaat betrekken, zonder er zich van te vergewissen of de bestaande toestand, waarvan men profijt wenscht te trekken, van blijvenden aard is. In vele gevallen echter zullen

deze open gespaarde uitzichten, aantrekkingspunten vormen voor woningbouw van allerlei aard en vooral zal dit het geval zijn, indien door wegomlegging enz. de kwaliteit van het wegtype gaat veranderen, waardoor de vestigingsmogelijkheid van een toch aldoor aan wisseling onderhevig zijnde woningwetgeving een onzeker element blijft. Gevoeglijk kunnen wij toch aannemen, dat wij het omringend landschap van ons wegennet niet tot natuurmonument zien bevorderd. Eerder zal dit steeds een uitzondering blijven.

Ons kort betoog wil dan ook op de eenvoudige stelling gebaseerd zijn, dat het natuurgegeven (het werkelijk natuurmonument), uit zich zelf een schoonheidselement is, terwijl dit van de menselijke schepping slechts bij uitzondering gezegd kan worden. In ieder geval dienen wij boschbouwers het daarover eens te zijn, dat men het werkelijk schoone niet uit aesthetische overweging, zooals men dat dan wil noemen, gaat opruimen, terwille van een uitzicht op het banale, het profane, zoo men wil.

Wij boschbouwers hebben ons allereerst te verdiepen in boschtechnische en economische problemen en ons groene tijdschrift dient zich niet te leenen voor allerlei deliberaties betreffende landschappelijk aesthetische kwesties, willen wij niet in conflict komen met de boschbouw-wetenschappelijke praktijk (D e n g e r). Ook hier geldt: terwijl de senaat delibereert, gaat Saguntum verloren!

Het geheele Veluwezoom probleem leent zich niet tot aesthetische haarkloverij en détail, daarvoor is de geheele IJssel en Rijnsoever voor Nederland een te zeldzaam natuur- en cultuur-monument. Wij kunnen het alleen betreuren, dat vorige generaties hieromtrent een te burgerlijk materialistisch inzicht getoond hebben.

Reeds duidt de aanwijzing „weerszijden Wageningen” op een te benepen inzicht omtrent dit landschappelijk probleem. daar Wageningen, dat zich gaarne tot kultuurcentrum van de westelijke Veluwezoom ziet verheven, geenszins het voornaamste storigcentrum in de landschappelijke wanorde is.

Indien de stelling juist is, dat door de eeuwen heen de productie-capaciteit van onzen bodem maatstaf blijft voor de relatieve waarde der goederen, dan heeft het ook nu nog zin de uiteindelijke bestemming der gronden vast te leggen en bestaat de mogelijkheid de geheele Veluwezoom tot kultuur- en natuur-recreatie-oord te bestemmen. In deze betekenis is dus het landschappelijk belang primair ten aanzien van individueele bevoorrechtiging eener kleine groep woon-gegadigden, die ten koste van het algemeen economisch en recreatief belang beslag dreigen te leggen op de schoonste landschappen van onzen vaderlandschen bodem. Vooral wij boschbouwers moeten dan echter niet beginnen ons te verdiepen in aesthetische beschouwingen in détail formaat en

te propageeren met fotografische landschaps-elementen van fragmentarisch karakter!

Niet de analyse, maar de synthese zij ons doel!

Hier is het gebied, waar de Natuur de Kultuur een halt toeroept. Een bevel, dat voor nu als voor de toekomst gebiedend is!

Het gebied is te uitgestrekt om in de omlijsting van dit artikel bij benadering in détails te treden. Wij noemen daarom enkele algemeene richtlijnen en eenige bijzondere punten.

Noodzakelijk is niet alleen het uiteindelijk vaststellen van de bodembestemming en te wijzen op de noodzakelijkheid eener geconcentreerde bebouwing, maar men dient zich tevens af te vragen, wáár zij het dan ook niet in onmiddellijke toekomst, fouten geredresseerd kunnen worden. Wij denken hierbij in het bijzonder aan de bebouwing aan de Zuidzijde van den geheelen Utrechtsche straatweg, voorzover deze bebouwing verspreid ligt, zelfs ten deele reeds aaneengesloten is.

Werkelijke landschapsarchitectuur is geen kruidenierspolitiek, maar dient tot in verre toekomst regelend en maatgevend te zijn.

Hier ligt de oorzaak der vergissing, die de geachte schrijvers der eerder genoemde artikelen maken. De Franschen hebben ten dezen een toepasselijke woord — zij spreken van een architectuur „qui sent le fagot”. Geen afbraak, maar opbouw in grooten stijl, dat is hetgeen, waar wij behoefte aan hebben.
